

WERNER KOFLER

Találgatások az Éj királynőjéről

A két láger barakkjai a tárnabejáratok mellett, a hegység innenső és túlsó oldalán találhatók a régi hágó mentén. A majdani alagút északi kapujánál lévő láger kisebb, mint a déli kapunál épült. A déli lágerben helyezték el a parancsnokság irodáit, a déli láger parancsnoka előljárója az északi láger parancsnokának; ezt a voltaképpeni lágerparancsnokot Winklernek hívják, és rettegik szigorúságáért. A posta, élelmiszer és egyéb utánpótlás, de az új foglyok is a völgyből érkeznek egy vasútvonal végpontján át; a helység neve Neumarktl. Az örök a parasztnál szappant és matracot cserélnek pálinkára. Kutyáikkal éjszakánként foglyokat kergetnek a lágerhatáron túlra, hogy aztán menekülés közben, hátulról agyonlőjék őket.

*

A Varázsfuvola prágai színpadra vitelében – lehet vagy ötven éve – sikertelen kísérlete után, hogy a Nap-szentélybe behatoljon, és – így az Operakalauz – mennydörgés és villám által *az örök sötétségbe* vettessen, az Éj királynője övéivel együtt eltűnt a sülylesztőben. – Ugyanezen opera boroszlói rendezésében úgy tűnt el, a műsorfüzet tájékoztatása szerint *tűz és füst közepette a kárhozatra bízván*, az Éj királynője, hogy nyomában Monostatossal és a három dámával kitámolygott a jobb oldali kulisszák mögé. – A kor egyik salzburgi Varázsfuvola-fesztiválelőadásában úgy oldották meg az Éj királynőjének távozását, hogy miután, így a műsorfüzet, a gondviselés meggátolta aljas szándékában – csak halkan, halkan/halkan/halkan –, hogy az Ízisz-templomba behatoljon, *s az örök sötétségbe száműzte*, úgymond villámtól sújtva összeesett a színpadon, és ott várta ki moccanás nélkül a színváltást. – Aachenban is játszották az idő tájt a Varázsfuvolát; ott egyszerűen törölték az Éj királynője és kísérete megsemmisülésének megjelenítését. – Egy regensburgi Varázsfuvolában az Éj királynője egy lépcsőn át próbált meg a Nap-templomba hatolni; Sarastro által mennydörgéssel és villámmal fogadtatván, és a műsorfüzet szerint *az Orkuszt által elnyelve* az Éj királynője hanyattzuhant a semmibe, azaz a halomba rakott matracokra és párnákra. – A Varázsfuvola grazi ÖrazEr-előadásában végül Éj királynője és szerecsen elvakíttatván – *a szellemi-férfit elv diadala a chthonikus-női felett*, lehetett hallani a bevezető előadásban – jobbra, a három dáma balra tántorgott ki a színpad mögé, hogy, színváltás, helyet adjon a fényes párnák a Nap-szentély ragyogásában.

*

Mikor az Éj királynője a prágai Varázsfuvolában egy este – miután mennydörgés és villám által *az örök sötétségbe* vettetvén, eltűnt a sülylesztőben, majd a színpad mögött kimászott belőle – rövid időre föl akarta keresni öltözőjét, ott már három férfi várta utcai öltözetben és olyan ábrázattal, mint akik parancsolhatnak ebben a helyiségben. Valaki megrágalmazhatta az énekesnőt, mert bár semmi rosszat nem tett, a férfiak letartóztatták, úgyhogy már a záró apoteózis után – az egész színház egyetlen

Nappá változik át – sem mutatkozhatott a színpadon. Már az öltözőben sor került az első kihallgatásra; az urak által emelt vád államellenes tevékenységről szólt: a szopránista, szerepet kapván a kiváló zeneköltő és párttag, Fidelio F. Finke egyik *német kantátájában*, tanúk előtt ismételten mértéktelenül megvető és gyűlölködő hangnemben nyilatkozott annak művéről; így a Fidelio F. Finke művésznevet kiforgatta és már csak *Fidelio Molyfing*nak emlegette, *Ó drága hon, Csehország* című kórusművét, a Csehország felszabadítására írt himnusz olymód húzta le a sárba, hogy – álnok kultúrbozsevista céllal – az értelmetlen *föld a tenger partján* hozzátétellel toldotta meg a címet; nyilatkozatával pedig, miszerint el fog jönni a nap, mikor a prágai várba kitűzött birodalmi zászló már csak foszlány lesz a szélviharban, végképp föladta jogait és hozzátartozását a népközösséghez.

Az Éj boroszlói királynőjét, anélkül hogy a színpadon vagy kívül bármi rosszat tett volna, egy vasárnap délutáni előadás alatt – miközben tűz és füst közepette a kárhozatra bízván a kulisszák mögé támolygott – őrizetbe vették a Titkos Államrendőrség ott várakozó hivatalnokai; a civilruhások már az Éj királynőjének utolsó fellépése előtt – miközben Taminót még a borzalmak kapujához kísérték, hogy nekivágjon útjának tűzön-vízen át – szétoszlottak a színházban. Az Éj királynőjét a díszletraktárba vitték, ahol szembesítették az ügyelő által előadott váddal, miszerint több ízben csúfot űzött a Varázsfuvola nemzetiszocialista-vizionárius tartalmából, nevezetesen Sarastro fényalakjából; Sarastrot szerinte két r-el és két s-el, tehát Sarrasstrónak kellene írni, hogy világossá váljanak az *Arrest*, sőt, angolul – angolul!: *Ass*, vagy franciául – franciául! –: *Assassin* képzettársítások; s hogy, ami még súlyosabb, azt mondta, rég elvesztették a háborút, vagyis véderőbomlasztást és ellenségpártolást űzött.

Mikor az Éj királynője a salzburgi fesztiválelőadáson – egy díszpáholyból magasrangú tartományi és birodalmi funkcionáriusok követték a bemutatót – utolsó jelenése után, melyben a gondviselés által örök sötétségbe száműzetvén és mintegy villámtól sújtva a színpadra alélt, távozni akart a színházból, ebben csak autogramot kérő operarajongók gátolták rövid időre. Másnap reggel azonban váratlan és gromba látogatók lepték meg szállodai szobájában. Rendőrtisztviselők azzal a kérdéssel kezdték kihallgatását, hol és kivel töltötte a premier utáni éjszakát ő, az énekesnő. Mivel a 'szállodai szobájában egyedül' és 'az uraknak ehhez aligha van bármi közük is' válaszok nem elégittek ki a pribékeket, ellenkezőleg, egyre fenyegetőbb magatartásra indították őket, az énekesnő kijelentette, az éjszakát szállodai szobájában töltötte a birodalom egyik magasrangú személyiségével, aki előző este, tisztelete jeléül, virággal jelent meg öltözőjében, s akihez védelemért fog folyamodni, ha az urak nem hagyják el azon nyomban szobáját. A Titkosakat ez nem rendítette meg és nem távoztak, ellenkezőleg, közölték, hogy éppen ama magasrangú személyiség védelmében folytatják eljárásukat. Förtelmes ármányról értesültek ugyanis: ő, az Éj királynője öltözőjében egy jelenés előtt szája elé tartott kézzel és nagy, megvető hahota közepette számolt be színpadi lányának, Paminának a Bormann birodalmi vezetővel töltött éjszakáról, de nemcsak ez, habár elég súlyos már ez is, nem, mindehhez még olyan állításra vetemedett, amely legendább esetben is kételyeket támaszt épelméjűsége iránt, hogy tudniillik, az ember nem is meri hangosan elismételni, Bormann birodalmi vezető zsidó, ugyanis – *körül van metélve*, Bormann, körülmétélve!, üvöltötte a főszónok egyszeriben lángvörös fejjel, ezért még súlyosan meg fog fizetni az énekesnő, az elborulás királynője, ha ilyeneket terjeszt! Nos, a maszkmester résen volt, kifülest, hallott mindent, és haladéktalanul tájékoztatta a hatóságot.

Aachenben egy téli este, nemsokkal a Varázsfuvola-előadás vége előtt a következő, díszkréten megrendezett és jóformán észre sem vett közjátékra került sor. Mialatt az Éj királynője még koloratúráját gurgulázta a színpadon – „A bosszú vágya lázadozva zaklat” –, bőrkabátos urak kutatták át az énekesnő első emeleti öltözőjét, ami – a második karmester bizalmas célzása szerint – a színigazgató és az állami karmester jóváhagyásával történt. Az énekesnő magánlakását már egy órával korábban, mikor a színpadon épp Sarastro hívta össze a Nap-templom papjait, feldúlták a hivatalnokok. A zárófüggöny után, miközben lassan legördült a vasfüggöny – azzal a váddal, hogy hamis igazolványokkal tett szert tagságára a Birodalmi Zenei Kamarában és a Német Népközösségben – letartóztatták az énekesnőt és elhurcolták.

A regensburgi városi színházban egy imádóként kikoszorózott, sértett büszkeségében elégtételen töprengő korrepetitor lett az Éj királynője ottani énekesnőjének végzetvé. Udvarlása közben – mely mindinkább a magányos énekesnő titkos és féltékeny megfigyelésébe csapott át – a korrepetitor olyan észrevételeket tett, melyek azt sejtették, hogy valami gyanús az obszervált kedves lakása körül, ki is emiatt tagadja meg tőle oly makacsul az éjszaka áhított gyümölcseit. Egy éjjel csakugyan megfigyelt egy férfit, aki sietve, a folyosón villanyt sem gyújtva távozott a házból, és az ott várakozó teherautóba szállt, amely gyorsan elhajtott vele; ezzel egyidejűleg az énekesnő lakásában, mintha elhúzták volna, megmozdult a függöny az egyik ablak mögött. A Titkos Államrendőrséghez nemsokkal ezután telefonon előadott, névtelen bejelentés futott be az énekesnőre vonatkozólag. Egy este, mialatt az Éj királynője éppen az „O, csak ne félj, én jó fiam” kezdetű áriát énekelte a színpadon, a titkosrendőrség kikérdezte az énekesnő lakótársait; mialatt az Éj királynője fölfelé osont a templom oldalkapujához vezető lépcsőn, hogy mennydörgés és villám által fogadtatván s az Orkuszt által elnyelvéen hanyattzuhanjon a semmibe, azaz a fölhalmozott matracokra és párnákra, a kikérdezés eredménye által rendkívül kielégített hivatalnokok – főleg egy Coldewey nevű fogorvos és SS-szakaszvezető látta el őket becses útmutatásokkal – már úton voltak a színházba. Az Éj királynőjét akkor vették őrizetbe egy körözött államellenség és népkártevő szökésének segítéséért, amikor a színészbejárón át távozni akart az épületből. A korrepetitor, akinek figyelmeztetéseit azzal a megjegyzéssel hessegette el a szopránista, miszerint megmentőjeként csak háláját akarja kicsikarni, vagy egyszerűen csak fontossá akarja tenni magát, erre föl bezáratta magát a színházba, s a zsinórpadlás legmagasabb pontjáról a színpadra vetette magát, ahol még az éjszaka belehalt sérüléseibe.

A grazi Örömben-az-Erő-Közösség Varázsfuvolájában egy énekes-házaspár alakította az Éj királynőjét és Monostatost, a szerecsent. Mikor a pár egy este mintegy elvakíttatván – a szellemi-férfi elv diadala a chthonikus-női felett – a színpad háttérébe tántorgott, az asszony meglepetésére és a férj iszonyatára egyenesen a stájer, testi kiterjedésükben hatalmas állam- és erkölcsrendészek kezeibe támolyogtak, kik letartóztattá nyilvánították őket, Monostatost fajgyalázás, az Éj királynőjét lehetséges cinkosság miatt. A kolosszusok főszónoka bizonyítékul a Monostatos énekeséhez címzett, a színház egyik besúgója által elfogott – valaki elárulhatta a szerecsent – levelet húzott elő: a méltóságos asszonynak valóban nincs fogalma arról, miszerint a szerecsenfőnök úr olyan szó szerint veszi néger- és árulószeretét, hogy már nem képes különbséget tenni színpad és valóság között, és – zsák megleli a foltját – egy cigánynővel bujálkodik, bujálkodott, hogy pontosak legyünk, mert ennek most vége, hacsak az uraság nem utazik el az ő igazi *Éj királynőjéhez*, ahogy a cigánykurvát egy levélben nevezte,

a lackenbachi lágerbe; igaz, hogy nevezett szervre ott, a, hahota, *cigánypicsára* más, *magasabb*, nevetés, *célokhoz* lesz szükség...; a nőt csakugyan a dél-amerikai *tarkalevéll* – *Caladium Seguinum* –, egy válogatott orvosi stáb és a Farmakológiai Intézet által közösen végzendő sterilizációs kísérletekre, s ha ezek nem sikerülnének, Röntgen-sugarakkal folytatandó kísérletekre szemelték ki. – Az Éj királynőjének énekese, akit kevésbé háborított fel az állítólagos házasságtörés, mint a vádaskodások undorítóan stájeres, erőszakos módja, végül felkereshette öltözőjét; Monostatost azonban első kihallgatásra a színház pincéjébe vitték, ahol Müller és Aurich hivatalnokok a legsúlyosabban bántalmazták.

*

Az Éj prágai királynőjét, miután eltűnt a süllyesztőben – mennydörgés és villám, örök sötétség –, majd nemsokkal ezután civilruhás férfiak vették őrizetbe és hallgatták ki öltözőjében, limuzinnal a Hotel Eden-beli főhadiszállásra vitték, ott cellába zárták, majd néhány napig egy bizonyos Groß doktorra bízta, aki az elmebetegség, egy idegbaj nyomait vizsgálta rajta. Az énekesnőt egy reggel – hogy, mint állították, ideggyógyintézetbe, egy bizonyos *cholmi elmeegógyintézetbe* szállítsák át – egy csak hanyagul mentőkocsinak álcázott elgázosító autóba vonszolták; ebben az úgynevezett S-kocsiban érte, útján a kék homályba, a halál.

A boroszlói Varázsfuvola Éj királynőjét – tűz és füst, kárhózat – egy vasárnap délutáni előadáson tartóztatták s a díszletraktárban első kihallgatásnak vetették alá, majd ismét szabadlábra helyezték, hogy néhány órával később lakásán – a hanyatt-homlok menekülés előkészületei közben rajtaütve – újfent tartóztassák, a volt büntetőfogházba szállítsák, majd ugyanott véderőbomlasztásért és az ellenség pártolásáért kivégezzék.

Salzburgban a fesztivál-Varázsfuvola utolsó előadása utáni délelőttön – örök sötétség, száműzetés – három civilruhás rohanta le hotelszobájában az Éj királynőjét, heves szóváltás után őrizetbe vette, a feltűnést kerüendő egy kocsibejárón át elvezette, és a Titkos Államrendőrség főhadiszállására, a Szent Péter kolostorba vitte. A következő kihallgatásokon hol mint kimondhatatlan szörnyűséget, hol – dühösen taglalt részletek közepette – mint összeesküvést tárgyalták a büntettet, melynek cinkosait és mozgatóit az énekesnő, ha kedves az élete, nyomban kiadja. Az aggódó művészkollégák érdeklődését félreérthetetlen fenyegetésekkel hártották. Hogy az Éj salzburgi királynőjével a továbbiakban mi történt, csak sejteni lehet; tény, hogy az énekesnő távoli rokonai úgy félévvel később hivatalos értesítést kaptak, miszerint az énekesnő úton Theresienstadt felé tüdőgyulladásban elhalálozott.

Az Éj aacheni királynőjének nyoma, akit azzal a váddal, hogy döntő tagságokat csalt ki magának, a színházvezetés jóváhagyásával még a vassüggöny legördülése közben tartóztattak és ismeretlen helyre hurcoltak, ennek az énekesnőnek a nyoma a színészbejárónál vész el; az egyik találgatás szerint a natzweileri lágerben pusztult el, egy másik feltételezés szerint sikerült Casablancán át Dél-Amerikába menekülnie.

A regensburgi Varázsfuvola Éj királynőjét – lépcső a semmibe – egy meghallgatás reménye nélkül szerelmes korrepetitor feljelentésére, államellenség szökéséhez nyújtott segítség gyanújával tartóztatták és börtönbe szállították. A hajnalba nyúló, a népkártevő tartózkodási helyére vonatkozó kihallgatások alatt az énekesnő kihasználta a faggatózó hivatalnok apró figyelmetlenségét, és anélkül hogy egyetlen részletet elárult volna, az iroda egyik ablakán át a halálba vetette magát.

Az Éj királynőjének énekesnője, aki férjével, Monostatos énekesével együtt a grazi Örömben-az-Erő-Varázsfuvola előadásán – a szellemi-férfi elv győzelme a chtonikus-női felett – stájer állam- és erkölcsrendészek kezébe esett, felügyelet mellett – miközben még mindig *szerecsennek* sminkelt férjét, ami további rosszmájú viccelődésre adott okot, Müller és Aurich hivatalnokok a pincében a legsúlyosabb bántalmazás közepette kihallgatták az ügynevezett fajgyalázás, egy cigánynővel! elkövetett fajgyalázás vádjával kapcsolatosan, lackenbach-i láger, sterilizálás, tarkalevél – felkereshette öltözőjét, hogy ruhát cseréljen. Később sem tartóztatták le, igaz, hogy férjét, Monostatos, akitnek elszállítását valamelyik lágerbe grazi színházi körökben szerfelett helyeselték, soha nem látta viszont. Az énekesnő erre idegösszeroppanást kapott, többé sem operaszínpadra nem léphetett, sem egyetlen koloratúrát nem tudott kiénekelni; attól fogva dal-énekesként, javarészt a két stájer dalköltő, Hugo Wolf és Joseph Marx dalaival kereste kenyerét. – Férjét, a grazi Monostatos-t a főlágerből, ahová szállították, valamivel később egy ma már elfeledett, akkor hírhedt külső lágerbe, a birodalom déli peremére vezényelték alagútépítéshez. Ott egy éjszaka a lágerkerítésen kívül – mint állították, szökési kísérlet közben – agyonlőtték. A meggyilkoltnál egy papirost találtak a következő feljegyzéssel:

A két láger barakkjai a tárnabejáratok mellett, a hegység innenső és túlsó oldalán található a régi hágó mentén. A majdani alagút északi kapujánál lévő láger kisebb, mint a déli kapunál épült. A déli lágerben helyezték el a parancsnokság irodáit, a déli láger parancsnoka előljárója az északi láger parancsnokának; ezt a voltaképpeni lágerparancsnokot Winklernek hívják, és rettegik szigorúságáért. A posta, élelmiszer és egyéb utánpótlás, de az új foglyok is a völgyből érkeznek egy vasútvonal végpontján át; a helység neve Neumarktl. Az örök a parasztoknál szappant és matracot cserélnek pálinkára. Kutyáikkal éjszakánként foglyokat kergetnek a lágerhatáron túlra, hogy aztán menekülés közben, hátulról agyonlőjék őket. És lehet, hogy mégis kibírnám, csak azt az egyet tudnám: mi történt vele, az Éj királynőjével?

Örültek, szemtanúk – krónika

ÖSZTÖN

Július 23-ika hétfői nap; az Aschaffenburg melletti Mömbris körzeti takarékpénztárában, e különösen korszerű biztonsági technikával felszerelt pénztárterületben egy a szokásos napok közül. A pénztárterületben már nem kasszában őrzik a pénzt, hanem egy *automata kasszatrezorban*: a számítógéppel vezérelt berendezés nagyobb kifizetések után átmenetileg blokkol minden pénzkivétet – az esetleges bankrablónak túl sokáig ahhoz, hogy a blokkad feloldását kívárja. A pénztáros nyitás előtt ezen a július 23-án is feltölti az automata kasszatrezort a szükséges pénzmennyiséggel; nagyobb pénzkészletek a pincebeli trezorhelyiségben találhatóak, melynek kulcsát a fiókvezető állandóan magánál hordja. Az irodák és a takarékpénztár telefonközpontja az első emeleten, a pénztárterület felett helyezkednek el; támadás esetén tehát adva van a telefonos riasztás lehetősége is. E köztudottan jó biztonsági felszereltség ellenére azon a hétfő délelőttön, tíz óra harmincöt perc körül egy kék overallos férfi lép be határozottan a bank épületébe.

Nagyjából ugyanebben az időpontban egy aschaffenburgi rendőrnnyomozó szolgálati kocsiával a Frankfurt-Würzburg autópálya becsatlakozása felé tart. A nyomozó a régi hahnenkammi versenypályát követi, és éppen az egykori járási iskolaotthon mellett halad el, amikor a központ általános körözést ad le rádión.

A helyszínen, Mömbrisben egy tanárnő és egy porzi fiatalember szemtanúja lesz, amint a feltűnő kék overallt viselő férfi eltűnik a takarékpénztárban. A tanárnő Ford Fiestájával egy közeli benzinkúthoz tart, és elhaladtában azon tanakodik, vajon a délies kinézetű férfi nem egy új benzinkutas-e; a porzi fiatalember, aki egy szemközti parkpadon ül, már egy hete rendszeresen a bank közelében tartózkodik, hogy kikémlelje a pénzzállítmányok mikéntjét. És van még valami, amit a kék overallos férfi nem tudhat, amikor belép a bankba: mint később kiderül, a pénztárteremben néhány nappal korábban már filmre vették az illetőt. Zimmermann banktisztviselőnek, aki akkor bekapcsolta a riasztókamerát, azért tűnt fel gyanúsnak a férfi, mert – aznap még öltönyben – túlságosan is egy közönséges bankügyfél látszatát akarta kelteni – beváltott egy csekély összegről szóló csekket, lapozgatott a kirakott prospektusokban, s közben egyszerű-kétszer körülnézett. Bankhivatalnokként, emlékezik majd később Zimmermann, *öszön* fejlődik ki az emberben az iránt, hogy milyen ügyféllel van dolga.

Am ez az óvintézkedés sem akadályozhatja meg, hogy a kék overallos férfi eme július 23-ika délelőttjén, az óra 10.35-öt mutat, hirtelen a pénztárteremben teremjen. Ez idő tájt csak néhány ügyfél tartózkodik Mömbris körzeti takarékpénztárában. A férfi határozott léptekkel a fiókvezetőhöz megy, iratokat és garanciákat vesz elő és kölcsönért folyamodik, melynek elhúzódó, egyre drasztikusabban követelt visszafizetése évekkal később csakugyan fegyveres bankrablásra fogja indítani, melyért aztán menekülés közben az életével fizet.

HIÁBA

Július 22-én este Zimmerer polgárvédelmi szakértő visszatér Bécsbe üdülő- és adatgyűjtő útjáról. Mikor a „polgári védelem apostolaként” ismertté vált nyugdíjas másnap délelőtt felkeresi különbejáratú atombunkerét, mely, ha igaz, szükség esetén kétszáz bejelentett személynek kínál férőhelyet, kishíján gutaütést kap az elképedéstől: távollétében ismeretlen személyek feltörték a páncélaajtókat, tönkretették a generátorokat és adóvevőket, és elpusztították az élelétárát; a lekvárosüvegek összetörve, a befőtt kiöntve, a párnák felhasogatva, a sörösüvegek ripityára zúzva.

Akár egy bombatámadás után, így az elképedt Zimmerer egy újságtudósítóhoz, ha éppen *most*, mikor mindent tönkretettek, jön egy *támadás*, akkor *hiába volt* tizennégy év munkája!

SOHA NEM KÉSŐ

Ugyanezen a hétfőn a *Conan, a barbár* című film főszereplője, egy azelőtt világhírű modellatléta a fővárosban tartózkodik. A szereplő tiszteletére az amerikai nagykövet pezsgős reggelire invitálta a hazai filmgyártás, a gazdaság, a sport és a sajtó néhány prominens képviselőjét. Am abban a pillanatban, amikor az amerikai nagykövet pohárköszöntőbe fogja a díszvendégre, valami nem várt történik: valami, amit az elszörnyedt vendégek később mint valami teljesen érthetlent, mint a hirtelen elmezavar,

sőt téboly rohamát ecsetelik. A főszereplő hirtelen a nagykövet mögé ugrik, olyan fogással, amelyből nincs szabadulás, átkulcsolja nyakát, és azzal fenyegeti a rémülettől dermedt jelenlévőket, hogy nyakát szegi, ha nem hallgatják meg őt, a szereplőt. A múlt éjjel, nyögi ki a kolosszus, *jelenése* volt; megjelent neki Lenin és Jézus, és vezeklésül az Egyesült Államok zsoldjában töltött haszontalan életéért a következőt rendelte neki. Azzal a góliát két gyógyszernek látszó kapszulát vesz elő zakója zsebéből, szájába dugja, átharapja és egy korty pezsgővel a nagykövet poharából, melyet az még mindig a kezében tart, legurítja őket a torkán. Az óriás megremeg, meginog és végül a nagykövetet magával rántva, hatalmas puffanással holtan rogyik össze.

BŰNÜGYI REGÉNY

Déltájban egy negyven év körüli, szakállas férfi lép egy belvárosi konszern egyik emeletére. A nagy irodaépületben egyebek között a Mobil Oil és a Stinnes ágazati igazgatósága székel, harmadik emeletén pedig a Jungbunzlauer AG és különböző bányászati társaságok elnökségei, egy magánbank, valamint egy kiadó találtak helyet, mely úgymond irodalmilag értékes bűnügyi regényekre szakosodott. – A kb. 11.40-kor belépő férfit a recepción tartózkodó testőrök és nyomozók korábbi látogatásaiból a kiadó szerzőjeként ismerik. Nem új rajta a vélhetően könyvekkel vagy kéziratokkal teli, „*Profit Kauf – Ihr täglicher Einkauf mit Profit*” feliratú nejlonszatyor sem; a biztonsági őrök később nem emlékeznek semmi rendkívülire, ami konkrét szándékra engedett volna következtetni. A férfi köszön, végigmegy egy folyosón és eltűnik a kiadó helyiségeiben.

A szerző egy évvel korábban nem utolsó sorban azért fogadta el a kiadó ajánlatát, hogy bűnügyi regényt írjon, mert azt előlegek és egyéb ígéretek megcsábítások kísérték. Amde a könyv megjelenése után, nyilatkozzák majd később a kiadó alkalmazottai, a szerző mind több haraggal telt el a könyvnek a kiadó által megvalósított kivitele, a fogyatékos reklám, az „idióta” kiadói intézkedések és az összességében silány honorálás miatt. (Egy kollégájának New Yorkban, így a szerző, százezreket fizettek pusztán egy német kiadás jogaiért, miközben tőle *morzsákért csaltak ki* egy főművet, csak hogy aztán hagyják eltűnni a süllyesztőben; a szerző, vallják majd egybehangzóan a kiadó alkalmazottai, mindinkább *becsapva* érezte magát.) A recepción tartózkodó biztonsági őrök, akik mellett a szerző néhány perccel később – mintha csak elhozott vagy leadott volna valamit – immár visszafelé a lifthez újra elhalad, mindebből mit sem sejthetnek, hiszen fő figyelmük a bank és személy szerint a konszerntulaj védelmének szól, aki a lehető legvisszavonultabban, minden feltűnés nélkül – a nagynyilvánosság jóformán azt se tudja, hogyan néz ki – bonyolítja ügyleteit.

Percekkel 14 óra után a szerző másodszor is megjelenik a konszern kiadói emeletén. Kezében ezúttal is ott a „*Profit-Kauf*” feliratú nejlonszatyor, melynek tartalma iránt végzetes módon senki sem érdeklődik; a férfi akadály nélkül kilép a liftből, és, miután barátságosan üdvözlök, elhalad a detektívek mellett; az urak akkor sem fognak gyanút, amikor a szerző nem viszonozza köszönésüket, és a szokottnál sietősebben fordul be a kiadóhoz vezető folyosóra. Aztán rohamos gyorsasággal követik egymást az események. Utólag egymásnak ellentmondó beszámolók születnek a történetekről, ám minden érintett egyhangúlag fogja vallani, miszerint a szerző hirtelen azt kiáltotta, most majd mind *átélhetnek* egy bűnügyi regényt; ekkor azonban már senki semmit nem tehetett meg nem történtté.

NEUMÜNSTERBEN

Neumünsterben ugyanezen a július 23-án egy fiatalasszony kora délután elhatározza magát. Z.-né egy gázszerelőhöz ment hozzá, aki balesetből kifolyólag betegálmányban van; a házaspár két kisgyermeké egy napközi otthonos óvodában tölti a hétköznapiakat. Z.-né azon a hétfőn közli férjével, hogy kivételesen már fél háromkor el akarja hozni a gyerekeket az óvodából, hogy aztán meglátogassa velük egy barátnőjét. Az asszony 14.15 körül távozik a lakásból, és elindul a nem egész két kilométerre lévő óvodába; az út a Mühlenstraßen át vezet.

A Mühlenstraßen lakik Karl Zimmermann postai alkalmazott is. Zimmermann 14.40-kor éppen beszáll autójába, mikor az utca szemközti oldalán, egy falatozó előtt észreveszi a számára látásból ismerős fiatal nőt, aki egy számára ismeretlen férfival beszélget. Hannelore Zimmermann gyógyszerárosnő nemsokkal később hajt végig a Mühlenstraßen. Z.-nét – akit szórványos vásárlásaiból ismer a gyógyszertárból – ő is látja, amint ott áll az idegen férfival a falatozó előtt és, így a benyomása, hevesen vitatkozik. – Az óvoda mindössze háromszáz méterre van a falatozótól. Ezt a szakaszt azonban, mely a gyógyszertár előtt is elhalad, a fiatalasszony már nem teszi meg; váratlanul eltűnik. – Z. úrnál 17 óra tájban csöng a telefon. Az óvoda vezetője, Zimmermann-né az anya holléte iránt érdeklődik a meglepett férjtől. Ekkor Z. úr hívja fel felesége ama bizonyos barátnőjét, Kirstin Zimmermann, és azt a különös felvilágosítást kapja, miszerint felesége éppen most köszönt el a gyerekekkel, és úton van hazafelé. Z. hallgat az óvónő telefonhívásáról, és maga hajt taxit az óvodába, ahol a gyerekek csakugyan még mindig hazavitelükre várnak. Az asszonynak azonban továbbra sincs nyoma.

K. P. Zimmermann hatósági alkalmazott ugyanazon a délutánon, juhászkutyája kíséretében kerékpártúrára indul a Hamburg-Neumünster vasútvonaltól délre fekvő rétekre. Útja során egy férfit lát, aki bizonyos távolságra tőle egy látszólag élettelen alakot vonszol a legelőn. Zimmermann nemsokkal ezután egy ezüst színű, a mezei úton hagyott Subaru mellett halad el kerékpárján. Mivel az alkalmazott utol akarja érni előrelökholt kutyáját, megfigyeléseinek – vallja majd utólag – nem tulajdonít további jelentőséget. Következő vasárnap aztán Zimmermann alkalmazott újabb furcsa felfedezést fog tenni. A kutyaenyésztők egyesületének gyakorlata közben, a vasúti töltés túloldalán – a kutyák a nyomkeresést gyakorolják – Zimmermann egy véres fogorra bukkan a fűben; egy pillanatra ugyan kapcsolatba hozza korábbi megfigyelésével, ám mert kezdődik a nyomkeresés, e borzasztó leletet is nyomban újra elfelejti.

Július 23-án este Z. úr bejelenti felesége eltűnését. Az eltűnt Z.-né barátnője emlékezni fog, hogy az asszony héba-hóba találkozgatott egy hamburgi kamionsofőrrel, akiről azonban csak annyit tud, hogy *szőke és elvált*. Játsszozó gyerekek két héttel később a Hamburg-Neumünster vasútvonaltól délre, egy vizesárokban meg fogják találni a fiatal nő tetemét, mint majd megállapítják, fojtogatás nyomaival és súlyos sérülésekkel a fején. Egyszer tértél le Neumünsterben a Mühlenstraßéről, és mindörökké késő lett.

BEVÁSÁRLÓKÖZPONTBAN

Ugyanezen VII. 23-ika késő délutánján különös vevőt figyelnek meg egy városszéli bevásárlóközpontban. A férfi először alig különbözik a többi vásárlótól, attól eltekintve, hogy bevásárlókocsiját úgy telerakta mirelitáruval, dobozos italokkal és rág-

csálnivalóval, nevezetesen nagydobozos *Oetker-féle sajtos és fűszeres chipsszel*, mint aki mindent ajándékba kapna, és – a kocsit tolva – több ízben vigyázat!-ot kell kiabálnia, egyik-másik termék ugyanis már-már leborul. Járgányát azonban sikerül a gondolák sorai közt incidensek nélkül elmanővereznie egy pénztárig, ahol annak rendje szerint mindent kirak a futószalagra, fizet és visszarakodik a bevásárlókocsiba. Aztán az áruház előtti parkolóba tolja a kocsit, igaz, hogy nem az autók valamelyikéhez, hanem a szemeteskukákhoz. Néhány fogyasztó határtalan ámulatára, akik az eset tanúivá válnak, a férfi nekilát, hogy az imént vásárolt áruféleségeket eltüntesse a kukákban, miközben egy ki tudja, honnan előkapott bot segítségével ügyel rá, hogy a sértetlen termékek elkeveredjenek a hulladékkal. Alig rakodta, *írítette* ki ilymód bevásárlókocsiját, újfent behatol a bevásárlóközpontba – a szemtanúk döbbenetére és hangosan kinyilvánított fölháborodására, de közbeléphetnek-e?, az illető kifizette az árut és egyébként sem tesz zavarodott vagy züllött benyomást.

A férfi ezúttal két rekesz eldobható üveges Colát rakodik a kocsiba, aztán újra nagy tömeg rágsát, Oetker-féle sajtos és fűszeres chipset, úgy látszik, ez a kedvence. Most egy másik pénztárnál áll be a sorba, bevallja az árut, fizet és újra telerakott bevásárlókocsiját az áruház elé tolja, először egy használtüveg-konténerhez. Ott lendületesen egyik sértetlen, teli italpalackot a másik után hajigálja a tartályba, míg csak hangos csattanással valamennyi el nem tűnik. A többi úgynevezett élelmiszerral végül a be- és kijáratok előtt foglal állást, és hozzákezd – szempillantás alatt a bábáskodók gyűréje gyűlt köréje – a termékek *megsemmisítéséhez*: a csomagokat sorra az aszfaltra ejti, és csattanás-durranás közepette ott helyben széttapossa az Oetker-féle chipseket, mind a sajtosat, mind a fűszereset. Kezeinek és lábainak serény és energikus munkáját sűrű kiáltásokkal kíséri, melyek messziről vásári kikiáltóra emlékeztetnek, aki egy új konyhakészüléket vagy egy új játékot mutat be; *Cash and Carry*, kiabálja, *cash, carry and destroy*, látják – egyszerűen és gyorsan – *cash, carry and destroy!* A kérdésekre, hogy mit művel és miért, a férfi azt feleli, *fogyaszt*. A feltűnés, melyet a különös vásárló kelt, nem marad rejtve egy házidetektív előtt sem, aki értesíti a járőrt. A rendőrök szétoszlátják a csödületet és közrendháborításért őrizetbe veszik az illetőt. Hamarosan ki fog derülni, hogy a férfi, egy részleges gondnokság alá helyezett, azelőtt első osztályú marketingszakember – aki immár *fogyasztásfilozófusként* nevezi meg foglalkozását – már tévékészülékeket és videóberendezéseket is tört össze rögtön megvételük után. Ő a tett filozófusa, jelenti ki a mehökkent közegeknek, ő *cselekvésfilozófus*.

NAPZÁRTA

E szöveg szerzője Bécs-Landstraße-i lakásán tölti július 23. estjét; ágyán heverve kefelevonatok olvasásával foglalataskodik, amikor 22 óra 30 tájban csöng a telefon. A szerző csak hosszabb kicsöngés után megy a készülékhez, a hívó félhez – mert egy bizonyos témát nem kíván telefonon megtárgyalni – rövid és nyers, és 23 órára találkoztót beszél meg a lakásától csupán néhány utcára lévő, Schwarzes Café nevezetű helyiségbe. E lepusztult, rossz hírű intézményt rendőri körökben *anarchoid* személyek és személyiségek találkahelyeként ismerik; az ott megfigyelt vendégek, olvasható az államrendőrség egyik aktájának kivonatában, többségileg ellenségesen viszonyulnak a fegyveres államtekintélyhez, s – anélkül, hogy már szigorú értelemben vett forradalmi sejtekről beszélhetnénk – a fennálló rend bukását kívánják.

A szerző néhány perccel a telefonhívás után távozik a házból, s közben még látja a ház egyik, sétájáról visszatérő lakója. A Schwarzes Café nevezetű lokálba azonban már nem érkezik meg a szerző; úton odafelé nyoma vész – bármily rövid is ez az út, a férfit egyszerre mintha a föld nyelte volna el. Egy fiatalasszony később emlékezetébe fogja idézni megfigyelését, melyet e késő estén a civiljárőr rajtaütésének vél: egy mellékutca gyéren megvilágított szakaszán két férfi hirtelen feltartóztat egy járókelőt, rövid szóváltás után berángatja egy limuzinba, és sietve elhajt. Egy másik utcában viszont egy nyugdíjas látta úgymond az ablakából, amint egy fiatalabb férfit 23 óra körül – a nyílt utcán! – leszólított a vele szembejövő, feltűnően csinos és merészen öltözött nőszemély, majd hirtelen egy kapualjba tuszkolta. Úgy egy óra múlva – a nyugdíjas kíváncsiságból ilyen sokáig várt az ablaknál – újra előjött a szépség, ezúttal azonban egyedül, és folytatta útját. A későbbi, az illető házban, pincéjében, sőt hátsó udvarán is folytatott kutatások eredmény nélkül fognak zárulni; csak annyi bizonyos, hogy a szerző azóta az este óta eltűntnek számít. A nyomozás ráadásul rendkívül nehézkesen alakul, mivel a nevet és a személyleírást érthető módon a legszigorúbb titoktartásnak vetik alá; ugyanakkor eltűnése után is több helyen látják a szerzőt, így például a frankfurti Hauptwache aluljárójának gyorséttermében – ahol egy rádiószerkesztő minden kétséget kizáróan felismeri –, vagy Wetzlar közelében, egy autópályamenti restiben, ahol egy pincérnő sört és vodkát szolgál fel neki. Felismerik egy Amszterdamba tartó gyorsvonaton, és felismerik a berlini metróban. Legvégül egy kokain-nagykereskedő és rendőrspicli, aki Bogotában Zimmermann fedőnév alatt üzemelteti „A Harmadik Birodalomhoz” címzett vendéglőjét, egyenesen olyan bizalmas információt ad le, miszerint az eltűnt Kolumbiában bujkál; ám ez a nyom is a semmibe vész. Másfelől egyre súlyosabb kételyek támadnak a szerző tényleges eltűnése iránt. És valóban: még ugyanazon az éjszakán, 0 óra 05-kor, időközben július 24-e, kedd lett, a szerző lakásán újfent csörög a telefon, és – miután elbóbiskolt saját irományainak olvasmánya fölött – ki-zökkenti a személye után folytatott nyomozásból. Réveteg tanakodás közben, hogy akkor ő most egy *figyelmetlen olvasó*, vagy pedig egy *unalmas szerző*-e, csak abban a pillanatban ér a telefonhoz, amikor a csörgés abbaszakad.

ADAMIK LAJOS fordítása